

EDITORIAL

Un om al cetății, cu dragoste de neam și de țară (Nicolae Testemițanu: 90 de ani de la naștere)

Sunt oameni care însumează într-o singură viață mai multe vieți, ei rămânând în memoria posterității drept personalități inedite și, de cele mai multe ori, irepetabile – oameni ai acțiunilor benefice, oameni ai faptelor nobile. Care au viețuit și și-au consacrat existența pământească în totalitate semenilor săi și neamului, din sânul căruia au fost lansați în lume. Și care toată viața lor conștientă și-au trăit-o după preceptul Biblic: „*Ceea ce faci numai pentru tine, cu tine pleacă în mormânt, iar ceea ce faci pentru alții – dăinuie în veac*”.

Anume printre aceștia se regăsește și Nicolae Testemițanu, personalitate marcantă a medicinei autohtone. E unul dintre iluștrii noștri contemporani, care a intuit, prin harul ce i l-a dat pronia cerească la naștere, că pentru a deveni, într-adevăr, o personalitate, trebuie, întâi de toate, să-și cultive calitățile, apoi particularitățile. A făcut lucrul acesta întreaga sa viață, zi de zi, clipă de clipă.

Fecior de țăran, născut la 1 august 1927 în satul Ochiul-Alb raionul Râșcani, și-a petrecut copilăria prin greutățile războiului, în sărăcie și lipsuri de tot felul, dar a găsit, totuși, forțe în sine și susținere de la părinți ca să urmeze, după absolvirea școlii medii, studiile și să-și făurească un viitor. Viitor, care avea să se identifice mai târziu cu aspirațiile maselor largi, astfel contribuind la progresul societății moldave.

Cei, care l-au cunoscut pe vremuri mai în de aproape, se uimesc până și astăzi: de unde acea imensă gândire, acel echilibru total în caracter, acea viziune de amploare asupra lucrurilor la un fecior de țăran?! Se vede, că dragostea sa față de semenii, atenția acordată continuu oamenilor de la țară, străduința și pasiunea în căutarea celor mai eficiente soluții în organizarea la nivel republican a sistemului de sănătate o fi răbunind în el de la pământul băstinei, de la buni și străbuni și, dacă vrei, de la cei proverbiali și providențiali „șapte ani de acasă”. Dar, totodată, și de la vrednicii profesori universitari, oameni erudiți și plini de har pedagogic, sosiți pe pământ moldav, parcă trimiși de divinitate, din orașul Sankt-Petersburg. Și, fără îndoială, și de la minunații săi prieteni, colaboratori și discipoli, prin intermediul cărora rezolva zilnic zeci de probleme, mari și mici, dintre cele mai acute. Nu în ultimul rând, dar poate în primul, acea forță revigoratoare, se vede, venea de la mica sa familie, care i-a fost întruna sprijin și sursă de inspirație, îndemn și izvor de optimism.

Nicolae Testemițanu era, prin excelență, omul cuvântului:

EDITORIAL

A citadel man, with love of the nation and country (Nicolae Testemițanu: 90 years from birth)

There are people who sum up more lives in one lifetime and they remain in the memory of posterity as novelty personalities and, most of the time, unrepeatable – people of beneficial actions, people of noble deeds. Who have lived and consecrated their entire earthly existence to their fellows and nation, from whom they were launched into the world. And all their conscious lives have lived according to the Biblical precept: „*What you do for yourself, goes with you to the grave, and what you do for others – is forever*.”

Namely among them, is Nicolae Testemițanu, a distinguished personality of our native medicine. He is one of our contemporary illustrists, who, through the grace that gave him the heavenly promise at birth, intuited that, in order to become a personality, he must, above all, cultivate his qualities and peculiarities. He did it all his life, day by day, moment by moment.

The peasant son, born on August 1, 1927 in the village of Ochiu-Alb, Râșcani district, spent his childhood through the difficulties of the war, in poverty and lack of all kinds, but found strength and support from parents to follow, after graduating from the middle school, the studies and build a future. The future, which would later identify with the aspirations of the masses, thus contributing to the progress of the Moldovan society.

Those who have known him in the near future, are astonished even today: from where that immense thought, that total balance in character, that great vision of things to a peasant son?! It is obvious that his love for the neighbors, the constant attention given to the people of the country, the endeavor and the passion in search of the most efficient solutions in the organization of the health system at the republican level, will be exploiting him from the land of the bastion, ancestors and, if you like, the proverbial and providential „seven years of home”. But, at the same time, from the diligent university professors, erudite and full of pedagogical grace, who arrived on Moldavian land, as if they were sent by the divinity, from St. Petersburg. And, of course, from his wonderful friends, collaborators and disciples, through which he solves daily dozens of problems, big and small, of the most acute. Last but not least, this revitalizing force, it can be seen, came from his young family, who was always a support and source of inspiration, urge and source of optimism.

Nicolae Testemițanu was, by excellence, the man of the word: if he promised anything – he did it. Nobody and nothing

dacă a promis ceva – a și făcut. Nimeni și nimic nu-l putea abate din drum sau să-l facă să abandoneze vreo idee, asupra căreia luase, finalmente, anumite decizii. Pentru că la domnia sa era totul bine cântărit din start. Generos, modest, punctual, a fost permanent un sprijin moral, material și profesional pentru medici de toate categoriile, în deosebi „avea slăbiciune” pentru cei din spațiul rural, pe care îi avea mereu în vizorul său.

Dacă găsea în anticameră (când venea de undeva) mai multă lume, se scuza pentru eventuala reținere, dădea mâna cu fiecare în parte, apoi afla fulgerător despre problemele care îi preocupau pe cei veniți după ajutor. Avea calități native de lider, pentru el fiind absolut de neînțeles acei șefi, fie dânsii și miniștri, care după ce ocupau fotoliile respective, se izolau de oameni, devenind inaccesibili, îngâmfați, aroganți, mereu simulând „lipsa de timp”.

Nicolae Testemițanu a fost în cele mai grele momente ale existenței sale un om al suferinței, pedepsit pe nedreptate, însă nu l-a auzit nimeni și niciodată să se plângă – nu-i plăcea să discute pe această temă. Iar la întrebarea colegilor și celor apropiați – „Ce s-a discutat la ședința c.c. al p.c. al Moldovei și pentru ce a fost demis din postul de Ministru?” răspunsul era unul simplu: „Nu-i nimic... Cândva adevărul va ieși la suprafață și toată echipa, în frunte cu Ivan Bodiul, va dispărea de pe acest mult pătit meleaș. Vor veni și alte vremuri...”

El și-a consacrat, practic, toată viața slujirii poporului, în deosebi, celui de la sate, grija față de sănătatea lui. În toate posturile (funcțiile) – de medic-șef la Spitalul Clinic Republican, rector al Institutului de Stat de Medicină, Ministru al Sănătății și șef de Catedră de medicină socială și organizarea ocrotirii sănătății, Nicolae Testemițanu, în activitatea sa, a întreprins mai multe măsuri întru îmbunătățirea organizării sistemului de sănătate, de dezvoltare a asistenței medicale specializate de ambulatoriu în localitățile rurale, serviciului spitalicesc specializat la nivel de raion, inclusiv, a medicinei de urgență.

Dumnealui a contribuit esențial la dezvoltarea asistenței medicale de înaltă calificare, la nivel republican. În 1963, cu concursul nemijlocit al domniei sale, este organizat și dat în exploatare Spitalul Republican de Traumatologie, Ortopedie și Proteză. În 1964, este deschisă Policlinica Stomatologică Orășenească, care în 1966 este reorganizată în Policlinica Stomatologică Republicană. În același an, în baza secției Dermatologie a Spitalului Republican, se organizează Dispensarul Dermatovenerologic Republican, iar în baza spitalelor orășenești și raionale au fost edificate spitale republicane în Chișinău, Bălți, Tiraspol, Tighina, Cahul, Râbnita și Soroca.

Nicolae Testemițanu a fost un om cu viziunea largă, cu un suflet blând, fire mărinimoasă, un intelectual de marcă, cu atitudini deosebite față de colegi, de colaboratori, mai ales, de tineret. Urmele, pe care le-a lăsat, în acest sens, denotă indiscutabil, că a fost un mare patriot al profesiei, dar, în aceeași măsură, și al țării. De aceea, numele și faptele sale rămân cu vrednicie încrustate în memoria poporului, alături de ale altor feciori temerari ai acestui plai.

Ca un bun patriot, a organizat o imensă activitate de sporire a calității asistenței medicale acordate satelor. Cred că la ordinea succeselor obținute în domeniul ocrotirii sănătății poporului, care erau evidente și indiscutabile, s-a aflat acea

could make it out of the way or make him abandon any idea he had finally made some decisions about. Because at his reign, everything was well weighed from the start. Generous, modest, punctual, was always a moral, material and professional support for physicians of all categories, especially „weakened” for those in the rural area, which he always had in his sight.

If he found in the waiting room (when he came from somewhere) a lot of people, he apologized for the eventual restraint, handed each and every one, and then he was instantly aware of the problems that were of concern to those who came for help. He had native leadership qualities, and he was absolutely incomprehensible to those bosses and ministers who, after occupying the respective chairs, were isolated from people, becoming inaccessible, selfproud, arrogant, always simulating the „lack of time”.

Nicolae Testemitanu was in the most severe moments of his existence, a man of suffering, guilty of injustice, but nobody heard him and never complain – he did not like to talk about it. And to the question of colleagues and relatives – „What was discussed at the meeting central committee of communist party of Moldova and for what was dismissed from the post of Minister?” „the answer was simple:” *There is nothing ... Once the truth will come to the surface and the whole team, headed by Ivan Bodiul, will disappear from this much-lived land. Other times will come... „*

He has devoted all his life to serving people, especially to the village, the care for his health. In all positions – doctor chief at the Republican Clinical Hospital, rector of the State Medical Institute, Minister of Health and head of the Department of Social Medicine and healthcare organization, Nicolae Testemitanu, in his activity, took several measures to improve the organization of the health system, the development of specialized outpatient care in rural communities, specialized hospital services at district level, including emergency medicine.

He has contributed substantially to the development of high-quality medical assistance at republican level. In 1963, with the direct contest of his reign, the Republican Hospital for Traumatology, Orthopedics and Prosthesis is organized and put into operation. In 1964, is opened the City Dentistry Polyclinic, which in 1966 is reorganized into the Republican Stomatological Polyclinic. In the same year, under the Dermatology Department of the Republican Hospital, is organised Republican Dermatovenerological Dispensary and on the basis of the city and rayon hospitals, were built republican hospitals in Chisinau, Balti, Tiraspol, Tighina, Cahul, Ribnita and Soroca

Nicolae Testemitanu was a broad-minded man, with a gentle soul, a magnificent man, a remarkable intellectual, with special attitudes, towards colleagues, collaborators, especially youth. The traces he left, on this line, undoubtedly denote that he was a great patriot of the profession but, equally, and to the country. That is why his name and deeds remain inherently inlaid of the people’s memory, along with other sordid sons of this land.

As a good patriot, he organized a huge activity to increase the quality of healthcare, provided to the villages. I believe that in order of success, in the field of the protection of the health of the people, which were obvious and indisputable, was that unbridled love for people, of truth, which he has always proved.

nețărmită dragoste față de oameni, de adevăr, de care dumnealui a dat mereu dovadă.

Nicolae Testemițanu este inițiatorul proiectării și edificării celor mai valoroase Centre de asistență medicală specializată de la noi: Spitalul Clinic Republican, Institutul de Ftziopulmonologie, Centrul Oncologic, Centrul Ocrotirii Sănătății Mamei și Copilului, Spitalul de Urgență, Institutul de Cardiologie, în baza cărora au fost desfășurate și funcționează astăzi zeci de catedre ale Universității de Medicină.

În paralel cu cele expuse, Nicolae Testemițanu a contribuit la consolidarea bazei tehnico-materiale a instituțiilor din domeniul ocrotirii sănătății, implementarea formelor și metodelor progresiste de organizare a asistenței medicale, realizarea în practică a rezultatelor științifice în domeniul profilaxiei, diagnosticului și tratamentului bolilor.

O etapă importantă în viața lui Nicolae Testemițanu, după 4 ani de activitate în calitate de rector al Institutului de Stat de Medicină, este numirea lui, în aprilie 1963, în funcția de Ministru al Sănătății al Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești. În această funcție, de la bun început, reieșind din necesitățile populației republicii în cadre medicale cu studii superioare și medii speciale, Nicolae Testemițanu a argumentat necesitatea și a realizat deschiderea și inaugurarea unor noi facultăți în cadrul Institutului de Medicină. Creșterea considerabilă a numărului de studenți, înmatriculați la anul întâi al Institutului și în școlile de medicină, au creat condiții favorabile pentru ameliorarea indicilor de asigurare a populației cu cadre medicale.

În aceeași ordine de idei, Nicolae Testemițanu a acordat o atenție deosebită pregătirii cadrelor științifice de înaltă calificare prin secundariat clinic și aspirantură, de care Republica Moldova avea o mare nevoie. Pe parcursul mandatului Testemițanu în postul de Ministru, au fost pregătiți în centrele științifice din Moscova, Leningrad, Kiev, Riga, Harkov și altele peste 220 de candidați în științe medicale și secundari clinici, care, mai apoi, au contribuit din plin la dezvoltarea serviciilor medicale de specialitate, la completarea Institutului de Medicină cu cadre didactice de înaltă calificare și la dezvoltarea științei medicale.

După demiterea sa în mod brutal, dictatorial, din funcția de Ministru, este angajat în calitate de docent la Catedra de igienă socială și organizare a ocrotirii sănătății a ISM; concomitent, a urmat post-doctorantura.

După post-doctorantură (1968-1971) și susținerea tezei de doctor habilitat și conferirea titlului de profesor (1971), Nicolae Testemițanu este ales, în 1973, șef al Catedrei de igienă socială și organizare a ocrotirii sănătății a Institutului de Stat de Medicină din Chișinău, conducând-o până la moartea sa subită, la 20 septembrie 1986.

Fructuoasă și multilaterală a fost și activitatea științifică a dlui Nicolae Testemițanu. El este autor a circa 220 de lucrări, a 12 monografii, dedicate problemelor actuale ale medicinei sociale și managementului sanitar, istoriei medicinei, chirurgiei și traumatologiei.

Nicolae Testemițanu a manifestat un viu interes științific și practic pentru lichidarea deosebirilor esențiale ale nevoilor asistenței medicale acordate populației urbane și celei rurale. El a argumentat și a elaborat o nouă concepție de organizare a asistenței medicale specializate de ambulatoriu și staționar,

Nicolae Testemițanu is the initiator of the design and construction of the most valuable Specialized Healthcare Centers from us: the Republican Clinical Hospital, the Institute of Phthisiopulmonology, the Oncology Center, the Mother and Child Healthcare Center, the Emergency Hospital, the Institute of Cardiology, based on which they have been deployed and are operating today dozens of departments of the University of Medicine.

In parallel with the above mentioned, Nicolae Testemițanu contributed to the consolidation of the technical-material basis of the healthcare institutions, the implementation of the progressive forms and methods of organizing the medical assistance, the realization in practice of the scientific results in the field of prophylaxis, diagnosis and treatment of diseases.

An important stage in Nicolae Testemițanu's life, after four years of acting as rector of the State Medical Institute, was his appointment in April 1963 as the Minister of Health of the Moldovan Soviet Socialist Republic. In this position, from the very beginning, based on the needs of the republic's population in medical staff with higher education and special environments, Nicolae Testemițanu argued the necessity and made the opening and inauguration of new faculties within the Institute of Medicine. The considerable increase in the number of students enrolled in the first year of the Institute and in the medical schools created favorable conditions for improving the indices of population insurance with medical staff.

On the same note, Nicolae Testemițanu paid special attention to the training of highly qualified scientific staff through clinical secondary and post-graduate course of study, which the Republic of Moldova was in great need of. During the term, Testemițanu in the post of Minister, more than 220 candidates in medical and secondary medical sciences, were trained in the scientific centers of Moscow, Leningrad, Kiev, Riga, Kharkov, who later have greatly contributed to the developing specialized medical services, completing the Institute of Medicine with highly qualified teachers and developing medical science.

After his brutal, dictatorial dismissal from the position of Minister, he is employed as an associate professor at the Department of Social Hygiene and Organization of Healthcare of State Institute of Medicine concomitant, he did the post-doctoral studies.

After post-doctoral studies (1968-1971) and supporting the doctoral thesis and conferring the title of professor (1971), Nicolae Testemițanu was elected in 1973 as head of the Department of Social Hygiene and Organization of Health Protection of the State Medical Institute from Chisinau, leading it until his sudden death on 20 September 1986.

Fruitful and multilateral was also the scientific activity of Mr. Nicolae Testemițanu. He is the author of about 220 works, 12 monographs, dedicated to the current problems of social medicine and health management, medicine history, surgery and traumatology.

Nicolae Testemițanu manifested a vivid scientific and practical interest in the liquidation of the essential differences in the needs of healthcare, provided to the urban and rural population. He argued and elaborated a new conception of specialized ambulatory and stationary healthcare and the rural

și a serviciului de urgență pentru populația rurală, care prevedea descentralizarea asistenței medicale specializate de ambulatoriu la locul de trai și centralizarea asistenței de staționar în spitalele raionale centrale, precum și organizarea pe lângă acestea a secțiilor de asistență medicală urgentă.

La inițiativa și sub conducerea lui Nicolae Testemițanu au fost organizate și au funcționat fructuos Laboratorul științific în probleme de organizare a asistenței medicale pentru populația rurală, muzeul istoric al universității. Catedra condusă de el a fost recunoscută de Academia Medicală drept Centru științific coordonator din fosta Uniune Sovietică în problemele de organizare a asistenței medicale populației rurale.

Oricât de mult timp i-ar fi răpit soluționarea unor probleme organizatorice, ocupând posturi de înalt rang, totuși găsea anumite rezerve de timp și pentru activitatea științifică. În 1958 susține teza de candidat în științe medicale la specialitatea traumatologie și ortopedie, iar în 1971 susține cu brio la Riga teza de doctor habilitat în științe medicale, având tema „*Argumentarea științifică a lichidării deosebirilor esențiale ale nivelurilor de asistență medicală acordată populației urbane și rurale*”.

În contextul problemei menționate, colectivul catedrei și al laboratorului științific, în comun cu arhitecți, proiectanți, matematicieni, economiști și alți specialiști, sub conducerea profesorului Nicolae Testemițanu, au proiectat 4 categorii de ambulatorii medicale sătești și 3 categorii de puncte medicale, care au fost amplasate în toate localitățile rurale.

Pentru prima dată în țară a argumentat științific și a efectuat amplasarea rațională a rețelei de instituții medicale, destinate populației rurale, în perspectivă până în anul 2005.

În baza acestor realizări științifice, în 1982, conducerea de atunci a republicii a luat o hotărâre privind construirea ambulatoriilor și punctelor medicale în localitățile rurale. Aceste rezultate au fost înalt apreciate de Guvernul Republicii prin decernarea profesorului Nicolae Testemițanu și echipei conduse de el, în 1983, a Premiului de Stat în domeniul Științei și Tehnicii.

A fost o mare victorie a medicinei, deoarece pentru prima dată rezultatele unei cercetări științifice au fost implementate printr-o asemenea decizie și apreciere la cel mai înalt nivel.

Vizând îmbunătățirea asistenței medicale populației rurale, au fost construite 90 de ambulatorii și 150 de puncte medicale de diferite categorii, edificate după proiecte elaborate de colectivul catedrei, sub conducerea nemijlocită a lui Nicolae Testemițanu.

Dânsul a fost un mare patriot, care spunea: „*Patria – întâi de toate, este pragul casei tale, satul tău, republica ta!*”. El prețuia cultura populară și tradițiile oamenilor simpli, iubea și cunoștea foarte bine limba română, făcea totul ca medicii și mediciniștii s-o cunoască cât mai bine. Din inițiativa sa, la Institut au început să se studieze, din 1965, multe discipline în limba română, au fost traduse și editate cărți și materiale didactice pentru principalele discipline medicale.

Nicolae Testemițanu își iubea nespuse de mult copiii, cărora le-a lăsat ca moștenire o avere colosală – însăși numele Testemițanu, care a devenit pe drept cuvânt un simbol al întregului nostru neam.

Universitatea de Medicină din Chișinău, din 1990, poartă

populației de urgență, care prevedea descentralizarea asistenței medicale specializate de ambulatoriu la locul de trai și centralizarea asistenței de staționar în spitalele raionale centrale, precum și organizarea pe lângă acestea a secțiilor de asistență medicală urgentă.

At the initiative and under the leadership of Nicolae Testemitanu, the Scientific Laboratory for Organizing Medical Assistance for the Rural Population, was organized and functioning the Historical Museum of the University. The department led by him was recognized by the Medical Academy as the Coordinating Scientific Center in the former Soviet Union in matters of organizing health care for the rural population.

No matter how long he had abdicated to solve organizational problems, occupying high-ranking positions, he still found some time reserves for scientific activity. In 1958, he supports the thesis of a candidate in medical sciences in the field of traumatology and orthopedics, and in 1971 he supported the thesis of doctor of philosophy in medical sciences in Riga, with the theme „*The Scientific Argumentation of Clearing the Essential Disparities of Levels of Medical Assistance to the Urban and Rural Population*”.

In the context of the mentioned problem, the team of the department and of the scientific laboratory, together with architects, designers, mathematicians, economists and other specialists, led by Professor Nicolae Testemitanu, designed 4 categories of medical ambulators and 3 categories of medical points, which were located in all rural areas.

For the first time in the country, he scientifically argued and carried out the rational placement of the network of medical institutions, destined for the rural population, in perspective until 2005.

Based on these scientific achievements, in 1982, then leadership of the republic, took a decision on the construction of ambulances and medical centers in rural areas. These results were highly appreciated by the Government of the Republic through the award of Professor Nicolae Testemitanu and his team, by the State Science and Technique Prize in 1983.

It was a great victory for medicine, because for the first time the results of a scientific research were implemented through such a decision and appreciation at the highest level.

In order to improve the healthcare of the rural population, were built 90 ambulatory and 150 medical points of different categories, constructed according to projects elaborated by the staff of the department, under the direct leadership of Nicolae Testemitanu.

He was a great patriot, saying: „*The country – first of all, is the threshold of your home, your village, your republic!*” He valued the folk culture and the traditions of the simple people, he loved and knew very well the Romanian language, he did everything that the doctors and the medical practitioners knew best. On his initiative, the Institute has begun to study many disciplines in Romanian since 1965, books and teaching materials for the main medical disciplines have been translated and edited.

Nicolae Testemitanu loved his children very much, to whom he left as an inheritance a colossal wealth – the very name Testemitanu, which rightly became a symbol of our entire nation.

numele celui care a fost să fie personalitate de primă mărime la toate capitolele ce întregesc activitatea unui stejar al neamului, a unui savant de forță, a unui conducător de elită, a unui profesor universitar în diverse domenii, a unui intelectual cu înalte valențe de moralitate, a unui bărbat cu distinse și alese maniere, a unui Om și Cetățean cu literă mare.

Nicolae Testemițanu s-a stins fulgerător din viață la 20 septembrie 1986 în urma unui atac de cord, în mijlocul și în brațele colegilor săi de facultate, adunați într-una din aulele Institutului de Medicină, amintindu-și de anul de absolvire al promoției lor, la aniversarea a 35-ea. Memoria profesorului Nicolae Testemițanu este eternizată prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova din 23 iunie 2003, care a instituit ca distincție de Stat *Medalia Nicolae Testemițanu*; numele lui îl poartă astăzi Școala din satul Ochiul-Alb, spitalul raional Drochia, o stradă din municipiul Chișinău, o stradă din orașelul Soldănești și din orașul Călărași, spitalul și o stradă din orașelul Olănești, și altele.

În 2010, la 20 septembrie, Nicolae Testemițanu a fost decorat post-mortem cu Ordinul Republicii. În același an, la USMF a fost instalat un bust al eminentului savant în curtea Universității, care a fost dezvelit în cadrul festivităților din luna octombrie, consacrate aniversării de 65 de ani de la fondarea instituției.

La 24 februarie 2011, profesorul Nicolae Testemițanu a fost ales post-mortem academician la Academiei de Științe a Moldovei.

Prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova din 27 iulie 2016, anul 2017 a fost declarat *Anul Nicolae Testemițanu*.

Chipul senin al marelui Om, Patriot, Savant și Om de Stat Nicolae Testemițanu ne duce azi departe în lume faima de neam vrednic și demn de un viitor cât mai luminos în marea familie a țărilor europene.

**Constantin Ețco,
dr. hab. șt. med., profesor universitar**

The University of Medicine in Chisinau, since 1990, has the name of the person who was to be a personality of first degree in all chapters, that complete the activity of a nation's oak, a power scholar, an elite leader, an university professor in various domains of an intellectual with high valency of morality, of a man with deserved and chosen manners, a man and a citizen with a large letter.

Nicolae Testemițanu died instantly on September 20, 1986 following a heart attack, in the middle and in the arms of his university colleagues, gathered in one of the halls of the Medicine Institute, recalling their graduation year at the 35th anniversary. The memory of Professor Nicolae Testemițanu is eternalized by the Decision of the Parliament of the Republic of Moldova, dated on 23 June 2003, which established Nicolae Testemițanu Medal of State Award; his name is now in the village of Ochiul-Alb, the Drochia district hospital, a street in Chisinau, a street from Soldanesti and Calarasi, the hospital and a street from Olanesti, and others.

In 2010, on September 20, Nicolae Testemițanu was decorated post-mortem with the Order of the Republic. In the same year, the SUMPh installed a bust of the eminent scholar at the University courtyard, which was unveiled at the October celebrations, dedicated to the 65th anniversary of the founding of the institution.

On 24 February 2011, Professor Nicolae Testemițanu was elected post-mortem academician at the Academy of Sciences of Moldova.

By decision of the Government of the Republic of Moldova of July 27, 2016, the year 2017 was declared Nicolae Testemițanu year.

The serene face of the great Man, Patriot, Scientist and Statesman Nicolae Testemițanu takes us away today in the world, the fame of a honorable nation and dignified of a brighter future in the great family of European countries.

**Constantin Ețco,
PhD, university professor**

Referințe / references

1. Popușoi E., Raevschi M. și alții. Человек, кем бой за жизнь изведен. Medicul. 1991 – 12 aprilie.
2. Corlăteanu N. Mă voi feri de orice nedreptate despre Nicolae Testemițanu. Vocea poporului. 1992 – 20 octombrie.
3. Cobâleanschi L. Cu dragoste și sacrificiu. Viața satului. 1994 – 2 aprilie.
4. Ețco C. Frumos la chip, frumos la suflet. Viața satului. 1994 – 2 aprilie.
5. Rădăușan S. Prometeu al neamului. Viața satului. 1994 -2 aprilie.
6. Popușoi E., Duda R., Grossu Iu. Nasc și la Moldova oameni: despre Nicolae Testemițanu. Literatura și arta. 1997 – 31 iulie.
7. Galețchi P. Datoria noastră de urmași. Moldova Suverană. 2002 – 1 august.
8. Gherman D. Patriotismul său ne este călăuză în viață. – Moldova suverană. 2002 – 1 august.
9. Vieru Gr. Ne-a fost contemporan, ne este strămoș. Literatura și arta. 2007– 26 iulie.
10. Tintiuc D., Ețco C., Grossu Iu. Nicolae Testemițanu – personalitate notorie în învățământ, știința medicală și ocrotirea sănătății. Sănătate Publică, Economie și Management în Medicină, 2007 – nr. 6 p. 7.12.
11. Ghidirim Gh. Stejarul demnității noastre. Literatura și arta. 2010 – 23 septembrie.
12. Soltan P. O colaborare și o prietenie de neuitat. Literatura și arta. 2007 – 25 octombrie.
13. Grossu Iu. Nicolae Testemițanu, tot mai impunător odată cu scurgerea timpului. Literatura și arta. 2010 – 14 octombrie.
14. Cașu Ig. Testemițanu, destituit pentru naționalism. Adevărul. 2012 – 1 decembrie.
15. Ețco C. Un nume devenit renume. Sănătate Publică, Economie și Management în medicină. 2015 -2.5.
16. Ababii I. La mulți ani, USMF „Nicolae Testemițanu”. Timpul. 2015 – 16 octombrie.